Ч. 30 (12.979). Львів, середа 10. лютого 1932. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічне 14·00 „
Піврічно 26·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і Канаді 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

РОЗЗБРОЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ.

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 5. лютого 1932.

З дивним почуванням і ще дивнішими думками дивимося на цю роззбройну конференцію, яка два дні тому розпочалася в цьому місті, та яка спровола орґанізується і розгойдується — до успішної праці чи до повної невдачі? Хто може нині сказати?

Всі ґазети, тутешні й чужі, всі — або майже всі — витали день відкриття цієї конференції як „історичний день“. Історичний день? — Імовірно, а навіть безсумнівно, та в якому значінні історичний? Що від нього буде числитися перший великий крок до епохи того „вічного миру“, про який думав і мріяв старий Імануїл Кант? Чи може тим він буде історичний, що доказуючи ad oculos усьому людству орґанічну, суттєву нездатність істнуючої суспільно-політичної системи опанувати братовбивчі інстинкти людства, він ще приспішить гін новітнього світу до катастрофи?

Хто це може знати?

Скільки то людей в наших мрячних часах із затисненими серцями згадує гін до пропасти, яким котився від третього століття християнської ери старинний світ із своєю високою, витонченою культурою матеріяльного й морального! Як тоді, так і нині, дві могутні сили насувалися на тодішню цивілізацію Европи: галилейський більшовизм орґанізував із середини розклад греко-римського ладу, а пальба самострілів і гуркіт гармат, що глухо несуться до нас із Далекого Сходу, аж занадто наявно й аж до цинізму отверто проголошує білим европейським людям заповідь зовсім подібної долі, яку проголошували були обом римським цісарствам батьки Аттилі, коли готувалися, потоптавши старовинний і квилий Китай, насунути на Европу.

Тільки безвадні(?) в своєму неуцтві, в своїй нетямущості та в своїй безприкладній поверховності „наські“ „націоналістичні“ публіцисти можуть нині — стрічаємо таких тут трохи не на кожному кроці — можуть оплюювати себе безглуздими рахунками, що японський тигр, голодний, на все рішений і безмірними апетитами й амбіціями розпуханий, мовляв, мало про що інше так пристрасно й щиро-сердечно і не думає, як про створення української „самостійної“ держави на Далекому Сході тай, чого доброго ще й у порозумінні з Варшавою — в Европі. Бідні дітваки, пером озброєні! І бідна наша країна, що після такого лихоліття і стільки досвідів, на ніщо краще не спромагається, як на такий „націоналізм“ і на таку „философію“.!

Та — це мимоходом. І овочі духової сліпоти й вбогости „наської“ публіцистики побачимо, на жаль, може вже вненові. Покищо бачимо по вулицях Женеви, міста невеличкого собі, на кожному закруті вулиці попереодяганих по цивільному всяких ґенералів, полковників, прибічників і чого хочете, щоналинули сюди, щоб роззброювати світ. Ці професіонали, які живуть із війни і з надії на війну, мають самі себе тут заперечити, власними руками знищити весь змисл свого життя. Начеб хтось скликав світову конференцію золотників і ювилерів — аби доказали лайність золотої блекоти. Є тих військових „спеців“ тут звиш 200, і поява їх на вулицях (вони ходять звичайно гуртами, випрямлені, по марсовому ухарактеризовані) є невичерпаним джерелом супокійної радости місцевого населення.

А тимчасом на Сході йдуть бої і мобілізаційні підприємства. Тай з Атлянтійського Океану на Тихий, по тому боці Панами, зосереджується ціла премогуча американська армада.

С. З.

Перед реформою самоврядування в Польщі.

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО САМОВРЯДУВАННЯ.

II. Громадські ради й управи знаряддям адміністрації.

У попередній статті подали ми на основі долучених до проекту мотивів провідні думки проекту про майбутній самоуправний устрій. Виходить із них, що метою наміченого закону є підчинити самоврядування урядовим чинникам та припинити всяку діяльність самоуправних установ, що пішлаб у розріз з волею державної адміністрації. У постановах проекту ці напрямні здійснені дуже послідовно, зокрема наскільки мова про вибори членів громадської управи.

Як відомо, на основі галицьких громадських законів, вибір громадської зверхности цілком вільний. Членів громадської зверхности вибирає громадська рада і до правосильного вибору не треба затвердження урядової влади. Законопроект касує цю свободу виборів та вводить обовязок затверджування вибраних. Вибір „солтиса“ і „підсолтиса“ у створених проектом „громадах“ мусить затвердити староста на основі опінії Повітового Виділу, щоби правосильним став вибір т. зв. „непрофесійних“ війтів у сільських громадах і „непрофесійних“ посадників і заступників посадників по містах, де є осідок староства, далі вибір „професійних“ членів громадської управи по селах та вибір „професійних“ членів міських управ мусить затвердити воєвода на підставі опінії Воєвідського Виділу. Якщо влада вибору не затвердила, треба перевести новий вибір.

Якби громадська рада не перевела нового вибору в означеному речинці або якби вибрала вдруге кандидата, що не був затверджений, тоді влада призначує начальника або заступника начальника громади на час не довший як один рік. Напротязі цього року громадська рада обовязана перевести вибір. Якби радні вибору знову не перевели, або знову вибрали незатвердженого кандидата, тоді закон передбачує розвязання гром. ради. Слід підкреслити, що влада, якщо відмовляється затвердити вибір, не є звязана жадними приписами. Тут рішає нічим необмежена воля старости чи воєводи. А до яких вислідів може довести на практиці недостача якогонебудь обмеження, хіба не треба змальовувати. Необхідність для урядової влади забезпечити вплив на визначення керманичів громадських управ обосновують мотиви законопроекту тим, що війти і посадники сповнюють — мовляв важкі завдання в обсягу діяльности урядової адміністрації, далі є у тій ділянці безпосередніми виконавчими органами урядової влади, тому повинні мати довіря не тільки місцевого громадянства, але також за їхню діяльність безпосередньо відповідального уряду. Мотив без сумніву правильний, але у практиці веде до того, що начальників громадських управ визначатиме урядова влада.

Постанови проекту про державний нагляд над громадами є згідні з приписами, що у нас досі обовязують та які теорія признає потрібними. А всежтаки і під тим оглядом помітний нахил до поширення права нагляду. Деяким поширенням у порівнянні з обовязуючими приписами є ще й постанова про неважність рішень громадської ради суперечних з обовязуючими приписами. Намічена постанова говорить про суперечність з обовязуючими приписами, коли обовязуючі закони говорять тільки про суперечність з обовязуючими законами. Ріжниця тонка, яка на практиці може мати своє значіння. Новою є постанова, що можна вдержати виконання рішень громадської ради, які є суперечні з „інтересом“ громади. Такі рішення треба внести на чергове засідання громадської ради, а як рада прийме це рішення вдруге більшістю двох третин голосів, то воно стає правосильне.

Признати урядовій владі право при перевірці громадських рішень брати під увагу не лише законність, але також „інтерес“ громади, не може бути у практиці корисне, а супроти теперішнього стану є це поважне поширення права нагляду. Далі проголошує проект, що приписи про потребу затверджування громадських рішень у бюджетових і фінансових справах лишаються в силі. Тимсамим повстає повна залежність громади від уряду під оглядом фінансової господарки. Уряд мусить також затверджувати рішення, коли хто позбувається громадських нерухомостей і гіпотечно їх обтяжує, установляє та приймає даровизни та записи, затягає довгоречинцеві позички, устійнює винагороди для членів управи, у справі службових і пенсійних приписів для громадських службовиків. У деяких справах як ось: коли громада хоче устійнити правила для віддачі робіт чи достав і для переводження ліцитацій або коли треба надавати або зміняти назву вулиць, дільниць і майданів, або при будові памятників, треба рішення громадської ради предложити надзірній владі, яка може домагатися зміни рішення. Цілком знівеченою буде фінансова самостійність „громади“, бо надзірна влада має право скасувати кожне рішення ради „громади“, що нарушує обовязуючі приписи або є суперечне з прилюдним „інтересом“.

Анґлійська опінія про рішення в Женеві.

(Від Українського Бюра в Льондоні.)

Льондон, 6. лютого. Рішення, яке приняли минулого тижня в Женеві в українській справі, викликало невдоволення в ширших анґлійських колах. Анґлійці сподівалися, що воно буде гостріше.

„Польща — пише Манчестер Ґардіян“ з дня 1. лютого — дістала догану за зловживання в Східній Галичині. Цей присуд, хоча висловлений дипльоматичним жарґоном і загладжений ріжними застереженнями, всетаки лишається одноголосним присудом Ради Союзу і проти нього навіть Польща не сміла виступити. Осягнуте присуд, це теж щось значить, але цього не досить, бо він не змінить обставин у Східній Галичині“.

„Українську справу розглядали саме в той час, коли увага всіх була звернена в сторону Далекого Сходу, де ведеться неофіціяльна війна між Японією і Китаєм. Тому зійшла вона на друге місце. Справоздання в українській справі подав японський делеґат. „Це дійсно іронія — пише „Ню Стейтсмен Енд Нейшен“ з дня 6. лютого — що саме п-ні Сато, японському делеґатові припало представляти перед Союзом справу польської поведінки на українських землях. Японія не почувається в дуже щасливому положенні, коли мусить розглядати питання про міжнародні зобовязання...“

„Доклад був зроблений дуже побіжно та об-

режно. Головним закидом проти українців уважає він УВО. „...документи вказують, що в Східній Галичині поведено терористичну і революційну діяльність..." а опісля старалися повести „підступну пропаганду проти держави"...

„Англійський делеґат, льорд Сесіль, був одинокий, що енерґійно жадав справедливости для покривджених українців. Особливо гостро виступив він проти польського уряду за те, що жертвам „пацифікації", які невинно потерпіли, уряд не дав жадного відшкодування. „Я рішучо погоджуюся з думкою докладчика і висказую свій жаль з приводу того, що польський уряд не зложен був найти способу, щоб дати відшкодування невинним жертвам знущань..." — сказав льорд Сесіль перед Радою, на якій був теж присутній польський міністер Залеський. „Якби Польща була дала відшкодування, то це булоб у великій мірі злагіднило справу, а в світі булоб викликало прихильну оцінку".

„Льорд Сесіль порушив також закид знущань над політичними вязнями в Польщі. Він заступав думку, щоб докладчик ще раз прослідив цю справу і дав про це окреме справоздання.

Льорда Сесіля піддержав також делеґат Ірляндії, який скритикував спосіб передачі справ до вирішення, пів години перед засіданням.

Італійський делеґат не забирав зовсім голосу в обороні українців. Польський делеґат приняв рішення Ради без застережень.

Англійська преса, що коментувала українську справу, без виняткув заняла дуже прихильне становище до українців.

„Якби це були менше матеріялістичні часи, — пише „Нортерн Дейлі Телеґраф" — то Велика Британія напевно булаб поспішила з обороною (українців). Пригадаймо собі Ґледстона і його завзяту оборону болгар перед звірствами, або оборону вірмен перед кровожадними турками..."

—o—

Нова українська петиція в Союзі Народів.

З Женеви повідомляють нас, що до Секретаріяту Союзу Народів наспіла нова українська петиція, тим разом у справі дотеперішньої кольонізації та дальших кольонізаційних плянів польського уряду на національно-українських етнографічних територіях у Польщі. Петиція внесена у звязку з новим польським законопроєктом про наділювання війська землею на північних наших землях у Польщі.

—o—

Анґльо-саксонський вплив

на хід розза бройної конференції.

Від українського бюра в Женеві дістаємо про конференцію розз броєння такі інформації: „Дня 2. лютого в годині 16.30 відбулася історична подія відкриття конференції розз броєння. Значіння цеї конференції тим більше, що вона знаменує собою рішучу перемогу анґльо-саксонської ідеї розз броєння. Була велика небезпека, що конференція взагалі не відбудеться. У звязку з подіями на Далекому Сході одна держава настоювала на тім, щоби замість конференції розз броєння скликати лише таємні наради Союзу Народів. Але на годину перед скликанням конференції представник Великобританії, Томас, заявив про цілковиту солідарність Анґлії зі Злученими Державами Америки в далекосхіднім конфлікті і тим урятував ситуацію. Ця перемога анґльо-саксонських держав над політикою Франції, що з відомих причин противиться обмеженню зброєнь, мусить мати поважний вплив не лише на перебіг нарад конференції, а й на ближчий розвиток подій світової політики взагалі.

—o—

Перед вмаршом японців до Харбіна...

(Оригінальна кореспонденція „Діла" з Манджурії).

Бунт харбінського ґенерала. — Бої і їх наслідки. — Московська еміґрація. — Наплив нових урядовців і японських старшин.

Оця кореспонденція була писана безпосередньо перед вмаршом япон. військ до Харбіна, про що саме надійшли телеграфічні вістки. Всеж, цей лист дає пізнати ті анархічні відносини, які панують у Манджурії. — Ред.

Харбін, 25. січня 1932.

Як це вже зясовано в попередніх кореспонденціях, харбінські китайські ґенерали не дуже охоче ставились до справи якогось порозуміння з новими адміністраційними колами Мукдену і весь час вели свою окрему лінію, поки японські війська не покінчили своєї голосної акції біля міста Чін-Чау. Після тої останньої операції впливи нової влади стали поширюватися і діло налаждування нового апарату поволі теж пішло краще, але харбінські чинники таки трималися власної політики. Вона зосереджувалась у руках ґен. Дін-Чао, який займав тут посаду командуючого військами охорони Східно-китайської залізниці.

Однак з початку січня ц. р., інший китайський ґенерал, новий ґубернатор ґірінської провінції, до якої належить і м. Харбін, звернувся до харбінської адміністрації з пропозицією негайно приєднатись до нової влади. Колиж харбінські власти, тісно звязані зі старою владою, нічого не відповіли і продовжували свою політику інтриг та особистої наживи, ґен. Ші-Ча рушив воєнним походом на Харбін.

Спершу здавалося, що досить буде 7 днів, щоби ті війська пройшли шлях з Ґіріна до Харбіна, але стара ґірінська влада мала в краю ще надто багато прихильників, які підтримали харбінського ґен. Дін-Чао. Тому наступаючі війська мусіли займати постепенно ріжні місцевости. Перший великий бій між ними та військами Дін-Чао відбув біля м. Юйшу, що находиться біля 100 кільометрів на південь від Харбіна. За раз перший наступ, підтриманий аеропланами, примусив усі війська, вірні старій владі, до втечі. Вони подались у ростіч, грабуючи по дорозі села та міста. Дін-Чао завісив зброю і прохав ґубернатора захопленого японцями м. Ціцікару — бути посередником поміж ним та його зверхником, якому він спершу не підчинився. Остаточно він склав свої обовязки і перейшов до нової влади. Авантюрницький уряд, який старався зберегти

вірність старій манджурській владі, склався на швидку руку проти ґенерала Дін-Чао, частинно попав у полон, частинно розбігся. Недобитки його армії пробували ще боронитися, але теж швидко розбіглися.

Таким робом похід ґенерала Ші-Ча увінчався повним успіхом. Його війська почали тепер систематичну боротьбу з хунхузами та здеморалізованими військами старої влади, що порозбігались по краю. Одночасно нові адміністратори почали приїзджати до Харбіна і зараз приступили до реформ, що розпочались від поліції старого управління, до якого належить китайська частина нашого міста — Фудзядян.

Призначений якийсь час тому новий начальник поліції Харбіна ґен. Цзинь, який тимчасово займає цю посаду до приїзду нового „поліцмайстра", відомий містові зі своїх давніх діл, в тому числі з переведеної ним ліквідації бувшого московського банку „Русско-Азіятскій Банк". Ця ліквідація так виглядала, що ніхто з вкладчиків та клієнтів Банку не отримав ані сотика, зате лише „Ліквідаційна Комісія" напротязі кількох літ брала велику платню за свої труди. Цей ґенерал покликав недавно представників московських еміґрантів, крім того приняв представників місцевої преси і склав перед ними заяву про те, що нова адміністрація міста буде правити „згідно і по закону", а також, що в майбутньому і московська еміґрація буде користуватися всіми правами. У відповідь на заяву редактора газети „Русское Слово" Колобова, представника правих кол російської еміґрації, який висловлював різні жалі, харбінський комендант поліції заявив, що ніде у світі еміґрації не живеться так добре, як в Китаю.

Щож торкається справжнього стану речей, то слід лише підкреслити, що московська еміґрація, завдяки постійній аґітації червоних, а також нерозумній політиці власних проводирів, щораз більше тратить свої впливи, так, що в деяких китайських колах не можна навіть згадувати про неї. Щож до згаданого ґенерала поліції, то це фіґура, яка напевне швидко закінчить свою політичну карієру.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 10. ЛЮТОГО 1932.

ДУДЛЕЙ ГОЯС. 6)

Бандитська історія.

(Покінчення.)

Ця сцена фасцинувала його. Разом зі своїми сторожами вдивлявся він настирливо у постать Фуен-Лінга, що обрав собі за іграшку життя свого ворога. Це могла бути комічна оперетка, якби на її дні не було первісної звірячої жорстокости.

Вкінці затих голос Фуен-Лінга. Знак, що бранцеві-мандаринові дозволили говорити і боронитися. Очі мандарина не сходили з дула гармати. З його рота полилася струя пискливих, для Гентера незрозумілих, фраз. Фуен-Лінг хихикнув, але не переривав.

Гентер глянув на Мері Брайс. Вона здіймила окуляри і стала чистити сочки. На широкому її лиці не було слідно ані страху ані збентеження, лише якесь незрозуміле для Гентера захоплення.

— Чи наші сторожі розуміють по англійськи? — тихцем спитала Гентера.

— Ні.

— Гаразд, готуйтесь до утечі.

— Що ви? — спитав якби зпросоння Гентер.

— От лиш стійте напоготівлі. У моїй голові ворушиться надія. Дам знак!

Голос її був цілком тверезий. Тепер більше як колинебудь заімпонувала вона Гентерові відвагою. Вони могли перебігти кілька ярдів та утеча перед кулями бандитів була безвиглядна. Тому Гентер подумав, що вона рішила вибрати радше смерть від кулі, як долю мандарина.

Мері Брайс держала окуляри в одній руці і стояла мовчки. Вартівники витягнули шиї наперед, лакомо слідячи за рухами мандарина. Фуен-Лінг почав знов щось базікати, звертаючи потік загадочних слів до мандарина і Гентерові прийшло на думку, що він проголошує присуд смерти, бо при тому губи ватажка стискалися, мовби висмоктував ними щось дуже солодкого.

Мандарин стогнав тяженько і не зводив очей з дула гармати. Він пробував висвободитися з тої матні силою, а що не було куди, то він кинувся на землю штовхаючи і копаючи своїх гнобителів. Щоби його назад поставити стійма перед дулом гармати, скочило йому на карк аж трьох бандитів.

Тою сценою Фуен-Лінг найбільше любувався. У сердечному захопленні він заплющив очі і став реготати.

Раптом урвався той реґіт так, якби його ніколи не було, бо страшенний гук потряс землею і хмара диму заклубилася перед Гентером. Крізь зникаючі бовдурі Гентер ледви доглянув і гармату перекинену горі дном і пошматовані тіла Фуен-Лінга і його банди. Але мандарин і його три напасники, тому, що знаходилися на землі, лишилися ненарушними.

Гентерове рамя підскочило і морснуло бандита попід ребра, а коли той захитався, Гентер вирвав у нього кріс. Мандарин підвівся і шмигнув як міг найшвидше у південну сторону, а за ним побігла Мері Брайс. Решти бандитів не було чого боятися, бо всі вони потратили голови, прикипіли з остовпіння і їм на думку не прийшло журитися полоненими.

Гентер дігнав Мері Брайс і втікаючого мандарина аж коло малої каплички, віддаленої від села на дві милі. — Станьмо тут і відпочиньмо, — ледви промовила Мері Брайс, — кидаючися на долівку.

Гентер притакнув. Якогось переслідування ледви чи було чого боятися та хочби і так було, то мури каплички давали добрий захист, з рушницею в руках міг Гентер легко відбити наступ решти банди Фуен-Лінга.

— Якесь несамовите щастя прийшло нам нежданно на поміч! — крикнув задиханий Гентер. — Бо хтож то, на Бога, міг підпалити гармату?

— Я! — відповіла Мері Брайс, з якої чола піт капав цюрком, і вказуючи на свої окуляри додала: — Отсю сочку я наставила на фокус і жаром сонця підпалила підсипку у гарматі.

З англійського переклала *Софія Ку[illegible]*

—o—

Щодня до міста приїзджають нові урядовці, які починають брати під свою контролю ріжні ріжні адміністративні та фінансові установи. Так управління трамваю вже находиться в нових руках, прибули нові директори банків, поліції та ріжних управлінь.

На черзі зміна китайських представників в правлінню С.-К. залізниці, а також вся китайська делегація у Москві, що приймає участь у московсько-китайській конференції, що тягнеться вже два роки, теж розбігається. До Харбіна вже приїхало кількох її членів, сам-же голова тої делегації теж збирається їхати до дому, бо боїться, що організація нового адміністративного апарату пройде мимо нього. Та і саме істнування тої московської конферниції тепер не має сенсу, бо нова влада не хоче мати нічого спільного з радянцями.

А Харбін щодня відвідують японські аероплани і розкидають летючки та привозять нових гостей, — головним чином ріжних японських старшин.. Але японських військ ще у Харбіні нема. Але мабуть недовго мешканці нашого міста побачать їх на вулицях.

Микола В. Самійлович.

——o——

ВІДГОМІН ПЕРЕПИСУ НАСЕЛЕННЯ.

СПРОСТУВАННЯ СТАНИСЛАВІВСЬКОГО ВОЄВІДСТВА.

В справі конскрипції.

Станиславівський воєвідський уряд надіслав нам таке письмо:

Ч. 228/Сі В справі II. загального перепису. Станиславів, 1. лютого 1932. До українського часопису „Діло" у Львові.

На основі § 19 пресового закону з дня 17. грудня 1862 прошу помістити в найближчому або наступному числі оце спростування:

„Не правда, будьто би заміти, піднесені проти поліційних органів або проти конскрипційних органів польської народности в часописі „Діло" ч. 280 з дня 13. XII. 1931, ч. 281 з дня 15. XII. 1931 та ч. 285 з дня 18. XII. 1931 у статтях п. з. „Конскрипція має дати правдивий образ", відповідали дійсному станові річи. Зате правда, як виказав вислід поодиноких доходжень, переведених компетентною владою, що II. загальний перепис, який на основі розпорядку ради міністрів з дня 2. IX. 1931 (В. д. з. ч. 80, поз. 629) відбувся на терені станиславівського воєвідства, переведено згідно з обовязуючими правичими приписами й інструкціями зверхної влади, а не було ніяких надужить чи нарушення устійнених норм ані від органів державної поліції, ані від конскрипційних комісарів польської національности.

Зокрема: не правда, будьтоби у громадах, наведених у ч. 280 поліційні органи усунули свідків, визначених начальниками громад до асисти конскрипційних комісарів. Зате правда, що у визначених складах громадської асисенції зайшла остільки зміна, що на доручення повітового старости начальники громад визначили на місце невідповідних свідків — інших, які відповідали ставленим вимогам.

Не правда, будьтоби в громаді Блудники, конскр. комісар Рокіцка не хотіла вписувати до конскр. формулярів української мови як матірної. Зате правда, що конскр. комісар Рокіцка виповнила свої обовязки згідно з приписами, поводилася супроти всіх національностей зовсім безсторонно і згідно з домаганням кожної особи вписувала матірну мову, що й стверджено.

Не правда теж, будьтоби згаданий мав товаришити підчас цілої конскр. акції постерунковий державної поліції, який при цьому мав висловлюватися до українського населення невластиво. Зате правда, що в другому дні перепису товаришив Рокіцкій вечірньою порою постерунковий державної поліції тільки для її особистої безпеки.

Не правда, будьтоби в громаді Селиска конскр. комісар Адам Воробкевич, секретар станиславівського староства, переводив спис всупереч обовязуючим приписам, бо у громадській канцелярії, а не в кожному іншому домі, та щоби мав висловитися словами, поданими в ч. 280 „Діла". Зате правда, що поведення конскрип. комісаря Воробкевича було зовсім згідне з приписами. Комісар Воробкевич перевів спис, ходячи від дому до дому, а в громадській канцелярії тільки викінчував конскр. аркуші, тимбільше, що були там метрикальні витяги у звязку з переведеною анкетою населення. Приписаних Воробкевичові слів він не ужив, про що свідчить те, що повітове староство ніяких позичок не дає.

Не правда теж, будьтоби українське населення було позбавлене можности користуватись двомовними аркушами. Зате правда, що двомовні аркуші розділено в достаточній скількости між усіх конскрипційних комісарів і то на основі обчислень, зроблених у відношенні до числа населення цієї або тієї національности. Правда теж, що кожний конскр. комісар мав бодай один примірник двомовного аркуша, щоби давати пояснення в тій мові згідно з приписами інструкції.

За воєводу: Д-р Курись, воєвідський конскр. комісар.

Т-во взаїмних обезпечень на життя і ренти „Карпатія".

Декілька історичних даних і фактів.

В неділю, 7. лютого ц. р. відбулося посвячення власної домівки „Карпатії", про що ми повідомляли вчора. З нагоди цього свята хочемо познайомити наших читачів з важнішими даними про це єдине в нас асекураційне Т-во на життя і ренти. У тій ціли покористовуємося основним рефератом **Вп. дир. Ярослава Колтунюка,** виголошеним від Надзірної Ради й Управи „Карпатії" на цьому святі.

Завязки ідеї обезпечення — говорив дир. Колтунюк — є такі старі, як старими є людська культура і цивілізація. Їх шукати треба ще у старинних фенікіян і греків у формі обезпечення кораблів і в старинних римлян у формі похоронних кас убогих людей. Новочасні життєві обезпечення розвинулися зі середновічних „союзів приязни" і з запомог виплачуваних ремісничими цехами. З ходом часу ідея обезпечення розвивалася чимраз більше і обіймала щораз то нові ділянки людських потреб, а з кінцем 17. віку життєві обезпечення зачинають опиратися вже на математичних обчисленнях і підставах. 19. вік приносить зі собою повний розвиток усіх родів обезпечення і воно обіймає вже найширші круги населення чи то у формі народнього життевого обезпечення чи у формі ріжних родів соціяльного обезпечення.

Коли кооперативна ідея мимо усяких перешкод розвила у нас головно по війні буйним квітом, то обезпеченева ідея — ідея незвичайно споріднена з кооперативною — не найшла у нас досі повного зрозуміння. А господарське і соціяльне значіння обезпечення незвичайно велике. Обезпечення піддержує капітал, а що капітал приносить усе дохід, тому обезпечення піддержує посередньо також дохід. Перед війною усі товариства обезпечень виплатили лише в одній Німеччині протягом 1913 р. 1695 міліонів марок відшкодувань, то є цю квоту, на яку інакше майно приватних господарств було би поменшене.

Обезпечення спричинює збільшення підприємчивости, а через те підпомагає продуктивні сили народу; воно піддержує реальний кредит і без нього особистий кредит не був би до подумання. Обезпечення причиняється не лише до удержання, але що важніше до творення капіталу. Згадати би тільки про так зване народнє обезпечення, яке скупчує величезні капітали із десятисотикових тижневих складок, — з яких інакше власники не мали би ніякої признаки. Його значіння подібне до значіння ощадности — тільки що при ощадности вкладки є остаточною цілю, а при обезпеченні вони є засобом до цілі. Через призбирування і відповідне уміщування великих капіталів, товариства обезпечень впливають на грошовий ринок, а в першій мірі на відсоткову стопу ґіпотечного кредиту.

Значіння обезпечення під соціяльним оглядом лежить в тім, що воно не допускає до упадку обезпечених верств суспільности на нижчий соціяльний щабель, що не дозволяє стати їм жебраками і тягарем суспільности.

Вкінці життєве обезпечення має велике етичне значіння, бо воно заставляє обезпеченого думати не про себе, а про родину і своїх найближчих і тим способом видвигає і скріплює у нього альтруїстичні почування та примушує його приносити жертву зі своїх особистих вигод.

Наше незавидне політичне положення, наше специфічне національне уверствовання, наша економічна відсталість і безрадність народньої маси були причиною, що ми пізніше від інших народів зрозуміли вагу і значіння ідеї обезпечення. І коли нині у високо культурних західних державах суми зібраних щорічно обезпеченевих премій дорівнують часто державним бюджетам, то у нас ще й нині ледви з тяжким трудом пробиває собі дорогу ідея обезпечення взагалі, а життевого обезпечення зокрема. Ледви перед 40 роками, бо 1892 р. спромоглися ми на заснування Товариства обезпечень від огню „Дністер", а щойно 20 літ пізніше основано Товариство обезпечень на життя і ренти „Карпатію", щоби знову аж за 15 літ заснувати Товариство обезпечень від огню „Бескид" на Закарпатті. Усі ті товариства взаїмні і при помочі отсих товариств промощує собі поволи обезпеченева ідея дорогу до нашого народу.

Початки „Карпатії".

Почин до заснування Товариства взаїмних обезпечень на життя і ренти „Карпатія" дав професор черновецького університету і тодішній віцемаршалок Буковини д-р Степан Смаль-Стоцький. На підставі уповажнення ц. к. міністерства внутрішніх справ з 10/2. 1911. дало буковинське правительство проф. д-рові Смаль-Стоцькому і 14 іншим визначним громадянам українцям з Буковини концесію на заснування нашого Товариства. На конститууючих зборах дня 1. липня 1911. вибрали д-ра Степана Смаль-Стоцького першим президентом Товариства, а д-ра Максиміліяна Гроттера, теперішнього директора Т-ва обезпечень на життя „Фенікс" у Відні першим завідуючим директором Т-ва. В адміністраційнім році 1911/12 видано 828 поліс на суму К. 2,577.800.— і зібрано премій К. 136.222.— Основний фонд виносив 200.000.— корон. Вже перші два роки виказали, що новозасноване Товариство має за малий терен діяльности, що його розвиток не йде такими кроками як би цього належало бажати і тому по нараді з представниками галицьких українців буковинські українці згодилися на перенесення осідку Товариства з Черновець до Львова. Тут воно в реальности при вул. Руській ч. 18. з днем

15. жовтня 1913 р. розпочало свою дальшу діяльність. Першим президентом Товариства у Львові був д-р Кость Левицький. Після неціло-річної діяльности у Львові мало Товариство важних 1089 поліс на 3,322.000 корон обезпеченого капіталу і 140.797.— корон премії. Резерви і переноси премій виносили 282.724.— корон.

Вплив війни на „Карпатію" і її відбудова.

Воєнні події, які наступили в другій половині 1914 р., окупація Львова, перервання всяких звязків, та транслокація людности Галичини на еміграцію, спричинили цілковите перервання діяльности нашого Товариства, а події, які слідували по війні, особливож девалюація, привели молоденьке Товариство, яке свої фонди ульокувало в цілости у цінних паперах і воєнних позичках, на берег пропасти. Вправді завдяки позискуванню т. зв. воєнних обезпечень виносив обезпечений капітал з кінцем 1923 р. 105.017 міліонів марок, а премії виносили 7.573 міліонів марок, але по переміні марок на золото остало в 1924 р. тільки 267.000 зол. обезпеченого капіталу і 22.000 зол. премії. Ще перед заняттям Львова польськими військами виїхав тодішній директор д-р Гроттер до Відня, а по нім провід Товариства обняв на дуже короткий час д-р Роман Перфецький, який також небавом опинився на еміграції. Наслідком того управу Т-ва поручено тепер уже пок. дир. Янівови. Таксамо з причини виїзду зі Львова президента д-ра Костя Левицького вибрано на його місце президентом Товариства д-ра Стефана Федака, який справує цей уряд до нинішнього дня.

Через девалюацію усіх фондів і резерв найшлося Товариство в дуже прикрім положенні і почало робити старання або в напрямі переміни на акційне Товариство, або в напрямі переведення фузії з Товариством „Дністер". Однак усі ті старання розбилися об опір Державного Уряду Контролі Обезпечень при Міністерстві скарбу в Варшаві, який, бачучи нуждений фінансовий стан Товариства, поставив у 1926 р. рішуче домагання або доповнити основний фонд до первісної висоти або перевести ліквідацію Товариства. В тім тяжкім і прикрім положенні прийшло з допомогою нашому Товариству Товариство „Фенікс" у Відні, яке не тільки причинилося в переважаючій части до доповнення основного фонду, але й у заміну за те поза реасекураційним договором, який і так кожне т-во мусить мати, не поставило нам в умові ніяких національних ні економічних зобовязань. Тому тут за це надзвичайно прихильне і високогромадянське становище Товариства „Фенікс" супроти нашого Товариства почуваємо до обовязку зложити йому ще раз нашу щиру і сердечну подяку.

По доповненні в 1927 р. основного фонду до суми 220.000 зол. і по одержанні оборотового капіталу, потрібного на розбудову організації Товариства, пішов розвиток Товариства скоро вперед, так що з кінцем 1930 р. мало вже Товариство 1084 обезпечень з 5.344.000 зол. обезпеченого капіталу і 241.000 зол. премії, причім преміїні резерви виносили 215.000 зол.

Нині працюємо знова з успіхом, хоч мусимо боротися з упередженням суспільности і з поганими воєнними наслідками. Навчені вже досвідом умістили ми наші фонди частинно в цінних долярових паперах з пупікярною обезпекою, а частину фондів умістили ми в отсій реальности, в якій нині находимося та і на будуче задумуємо наші фонди уміщувати в міських недвижимостях, оскільки на це лише позволятимуть обовязуючі законні приписи. Таким чином надіємося обезпечитись перед всякими можливими несподіванками.

„Карпатія" є національною установою, але до свого розвитку потребує вона підтримки цілої суспільности. Вона потребує зрозуміння суспільности про доцільність своєї акції і переконання її, що вона дійсно служить великій справі.

Оголошення, оповістки, місцеві як і з провінції оголошуватимемо тільки за попередньою присилкою належитости. Незаплачені завдалегідь оголошення не будуть поміщені.

З життя української еміґрації.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ЧСР.

Українська Громада в ЧСР відбула дня 23. січня ц. р. в помешканні Союзу Українських Еміґрантських Організацій свої звичайні (річні) загальні збори. На початку зборів голова Громади п. М. Галаган виголосив святочну промову на вшанування 14-их роковин проголошення самостійности Української Народньої Республики і 13-их роковин злуки всіх українських земель. Присутні вшанували повстанням з місць память полеглих за волю України й померших членів Громади. При згадці заслуг вояків Української Армії присутні оплесками привітали присутнього на зборах ґенерала М. Омеляновича-Павленка.

В діловій частині зборів вислухано і принято річне звідомлення Управи і звідомлення Контрольної Комісії, обрано новий склад органів Громади й намічено напрям праці в цім році.

В минулому році до Громади приступило 77 нових членів, виключено з ріжних причин (смерть, виїзд із ЧСР, неплачення вкладок) разом 44 членів. Тепер Українська Громада має 181 членів. Із них невелике число перебуває в Празі, а значна більшість живе поза Прагою і обєднується в місцевих філіях і гуртках (Ліберець, Копгтялов, Мімонь, Лазні Белоград, Подєбради, Пшибрам, Кошиці, Тренчин).

Управа Громади в минулому році вела справи матеріяльної і правної допомоги українським еміґрантам у ЧСР (між іншим справ про право побуту в ЧСР — 61, дозволів на право праці — 43 і ін.). Філії Громади (особливо в Ліберці і Копгтялові) ріжними своїми виступами робили українську пропаганду серед місцевого населення і взагалі добре репрезентувалися перед урядовими та громадськими чинниками в місцях свого осідку й околицях.

Головою Громади на 1932 рік обрано знов п. М. Галагана (вже на четвертий рік). До Управи обрано доц. Я. Моралевича, проф. М. Лорченка, Ев. Омельчука, інж. Р. Калюжного, інж. Ф. Жлудкина і М. Ніцкевича. До Контрольної Комісії обрано: ґен. М. Омеляновича-Павленка, проф. О. Мицюка, Ів. Паслвaського (із Ліберця), д-ра Д. Равича, Я. Герасимовича.

—o—

Нові судові процеси проти б. українських послів.

У найближчому часі відбудеться перед львівською лавою суддів присяглих ціла низка розправ проти б. українських послів, обвинувачених з § 58, 59 і 65. Обвинувачені б. посли: о. Вол. Пелліх і д-р Осип Когут та б. сенатор Василь Бараник. Розправи проти них відбудуться в такій черзі:

3. III. проти о. Вол. *Пелліха* (§ 58). Розправа розписана на 3 дні.

7. III. проти дра Осипа *Когута* (§ 65). Розправа розписана на 4 дні.

21. III. проти Василя *Бараника* (§ 53, 59, 65 д). Розправа розписана на 2 дні.

—o—

З нашого карнавалу.

МАСКАРАДА КООПЕРАТИВИ „УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР" У ЛЬВОВІ

Єдина маскарада нашого карнавалового сезону має той привілей, що про неї пишуть і говорять як про подію. Це той балевий вечір, на якому гості мають змогу проявити естетичним способом свій смак і гумор.

Не треба скривати правди, в яку кожний повірить, що цьогорічна маскарада, влаштована „Кооперативою Укр. Театр" у Львові, йшла під знаком кризи. Не було такої великої скількости костюмів, як минулих літ, ані таких добірних, ані вигадливих. Навіть рівень гумору понизився. Не диво: гумор завсіди йшов у парі з добрими матеріяльними обставинами.

На салях „Народнього Дому" не було ще замітно кризи ні по вбраннях, ні по настроях. Більшість присутніх — молодь. Старше покоління, яке звичайно її супроводило і думку думало при буфеті, має нині інші клопоти та інші форми розваги.

Атракцією вечора — нагороди за найкращі маски. Є їх 12, завдяки жертвенности ріжних наших установ; нижчезгадані установи, що так радо піддержують усякі наші добродійні почини, заслуговують на те, щоби й наше громадянство щиро їх піддержувало.

Згідно з принятим принципом на маскарадах, кожна із нагороджених масок по черзі вибирає між 12 нагородами ту, яка їй до вподоби. Нелегкий це вибір. Образи наших мистців: І. Іжаьця, С. Гординського і В. Дядинюка; прегарний, ґевлінтевий кіш із цукорками та чоколядою від „Нової Фортуни", наче ріг Амальтеї; порцеляновий сервіс фірми О. Ониська; вишивана подушка від „Українського Народнього Мистецтва"; матерія на жіночу сукню від фірми Стефановича; велика книжка в барвистих польтурах з чоколядою від „Народньої Торговлі"; пара першорядних дамських лякерів від фірми обуви „Комета"; книжки даровані книгарнею „Наук. Т-ва ім. Шевченка" і вид. „Червона Калина"; радіовий детектор від самої „Кооперативи Укр. Театр"; вкінці муштарду „Міки" — для буфету.

Жюрі складене з 7 осіб (у цьому 3 жінки) призначило нагороди в такій черзі: 1. Снігур — п-на Цьопа Гаврищаківна; 2. Зелений каптан — п-і Софія Натірна-Кандяк; 3. Лямпіон — п-і Маруся Рудницька; 4. Денникарська качка — п-і Ольга Городиська; 5. Українська бриндза — п-а Олена Дроздовська; 6. Українсько польська угода — п-а Ольга Струмінська; 7. „Мікі-маус" — п-а Ірина Стрийська; 8. Паяц — п. Казимир Клецан; 9. Ніч — п-а Дрогомирецька зі Станиславова; 10. Жниця — п-а д-р Ірина Левицька; 11. Українська преса — п-а Маруся Чумівна; 12. Ліфт-бой — п-а Орися Гаврищаківна.

Танцювали до білого дня на допомогу бідному нашому театрові.

З прикрістю мусимо згадати про дивну поведінку деяких членів „Бесіди", які залишилися при своїх столиках у середній кімнаті до досвітка і не тільки не хотіли купити білетів, але не вважали навіть за відповідне прийти у вечірньому одязі.

—o—

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ТЕХНІЧНОГО ТОВАРИСТВА.

В неділю 7. лютня ц. р. відбулись Звич. Заг. Збори Техн. Т-ва у Львові. Проводив інж. В. Дутка. Після довшої дискусії принято низку важних ухвал і затверджено плян праці на біж. рік. Доповнений новий Виділ Т-ва представляється ось як: голова — інж. О. Васюта, члени Ради: Дутка, Феділ, Лукашевський, Міленич, Василишин, Величко, Рижевський, Мудраківна, Черник, Боровський, Крохмалюк, Йовик; заст.: Онишкевич, Чужак і Пеленський. В Контрольній Комісії залишились дальше: інж-и Барвінський, Бартош, Нагірник і як заступник: Саєвич.

Українська протиалькогольна виставка

у Львові.

Т-во „Відродження" уряджило в Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка першу у нас протиалькогольну виставку, якої відкриття відбулося в неділю 7. ц. м. По вступнім слові директора Музею д-ра Я. Пастернака виголосила інтересний реферат д-р С. Парфанович, після чого пояснював експонати А. Коваль, технічний організатор виставки. Присутніх було всього 45 осіб, мабуть тому, що рівночасно була жалібна академія в память полеглих під Крутами юнаків. Виставка інтересна численними мистецькими пропагандистичними образками і вповні заслугує на численну фреквенцію громадянства. Його повинні стягнути як пропагандова сторінка протиалькогольного питання, яку пояснюють численні графічні експонати, так і мистецька, бо на виставці можна оглянути малюнки і світлини наших молодих мистців. Вона має наскрізь оригінальний і своєрідний вигляд та впливає не тільки на розум, але й на чуття та уяву навіть байдужої до справи людини.

—o—

При зміні адреси просимо подавати й стару адресу

Фантастична поголоска.

Українська буфорна держава на Далек. Сході?

„Берлінер Моргенпост" подає фантастичну вістку, будьтоби на терені Східної Галичини появилися висланники військової організації б. отамана Петлюри і вербують добровольців до української армії на Далекому Сході. Акцію веде якийсь полковник Сидоренко.

Українська політична організація мала, мовляв, зголосити японському урядові пропозицію створити на Далекому Сході, над рікою Амур, буфорну українську державу. Досі Японія ставилася байдужно до цього пляну. В останньому часі, мовляв, висловила мовчки згоду на цей плян. В колах української еміґрації в Берліні кажуть на це, що в армії Петлюри не було ніколи полковника Сидоренка, тому цю вістку треба приймати з найбільшим застереженням.

В українських міродатних колах у Львові про подібну фантастичну акцію у Сх. Галичині нічого не знають.

За реорґанізацію влади на Закарпатській Україні

ПРАГА, 8. II. ПАТ. Екзекутивний комітет націонал-соціялістичної партії предложив урядові меморіял у справі Закарпатської України. В цьому меморіялі домагається реорґанізації краєвої адміністраційної влади, признання губернаторові Закарпатської України відповідальної влади, закладання чеських шкіл тільки там, де цього дійсно треба, обсадження урядів місцевими кандидатами, заспокоєння господарських потреб місцевого населення і т. п.

Плянований замах на Літвінова.

Алярми радянської преси.

МОСКВА, 8. II. ПАТ. Радянська преса подає, що між комісарем Крестінським і ген. секретарем Союзу Народів Дрюмондом прийшло до виміни депеш у звязку із замахом, який, мовляв, приготовляє російська еміґрація на Літвінова. На основі твердження комунікату Тасса еміґрація готовиться вбити в найближчому часі предсідника радянської делеґації на роззбройну конференцію Літвінова. Замаху має доконати б. представник російського Червоного Хреста, Юрій Ладишевський, замешкалий у Швайцарії.

БЕРН, 8. II. ПАТ. Міністерство внутрішніх справ стоїть у звязку зі швайцарською та закордонною поліцією наслідком вістки, яка дійшла до секретаріяту Союзу, що російські еміґранти нібито готовляться з замахом на Літвінова. Як повідомляє швайц. тел. аґенція, справою занялася компетентна влада, хоча сама поголоска не найшла потвердження.

В справі німецького громадянства для Гітлера.

БЕРЛІН, 8. II. ПАТ. Інформації берлінської преси стверджують, що міродатні націонал-соціялістичні кола розпочали горячкові приготування до висунення кандидатури Гітлера на уряд президента республики. Впливові чинники гітлерівської партії стараються вплинути на президента Гінденбурга, щоб особисто інтервеніював за признанням Гітлерові німецького горожанства. Ґенерал Ліцман, б. товариш зброї Гінденбурга, звернувся в цій справі до президента республики. Всі ті старання, як повідомляє „Вельт ам Монтаг", повелись і вже в найближчому часі можна надіятися вістки про надання Гітлерові німецького громадянства.

Великий розмах Японії.

МОСКВА, 8. II. ПАТ. Кореспонденти радянських газет повідомляють, що китайці з Нанкіну дістали значні підкріплення. Японці стягають теж більші сили. Бомбардування передмістя Шанґаю артилерією і літаками тревае дальше. Японці готовляться до загального атаку на китайські позиції.

МОСКВА, 8. II. ПАТ. Радянська пресова аґенція дістала інформації з Токіо, що Японія оголосила мобілізацію та вислала до Шанґаю дві дивізії військ числом 22.000 вояків.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

Український день у польському соймі.

У понеділок сойм дальше радив над бюджетом м-ства внутр. справ. У дискусії від українців промовляв пос. **Ладика**. Він сказав, що щойно в соймі зрозумів, що значать слова „балакай до лямпи". Розуміємо, що нас трактують так, наче б, ми мали балакати до лямпи, та ми цим не зражуємося. Виконуємо наш обовязок супроти нашого народу. Бо віримо, що прийде хвилина, що працюючий польський нарід призадумається над українською справою та порішить її разом із українським народом згідно з принципом самовизначення народів. (Голос із ББ.: Як ви це собі уявляєте?) Працюючий польський та український нарід уявляє це собі. (Голос із ББ.: Він саме балакає до лямпи). Українців трактують як горожан 3-ої кляси. Бесідник жалується на поведінку поліції та взиває міністра, щоби зробив цьому кінець. Міністр відкликувався до нашої льояльности. Скажіть вкінці, що значать ці слова, бо дійсно не розуміємо. Український нарід ніколи не виступав проти польського народу, ні польської держави, та ми не можемо бути льояльні супроти тих, які не розуміють нашого положення.

Меншинної справи торкнувся теж бувш. міністр в уряді марш. Пілсудського Станевич (ББ). Він торкнувся головно виленської та новгородської справи. Каже, що на чолі уряду стоїть вірний син Виленщини Пілсудський і інші міністри з тих земель. Тому звертається не так до уряду, як до суспільности, яка недоцінює справи сх. земель. Годі забувати, що у Виленщині живуть теж литовці, білоруси та жиди, які покладали великі надії на Польщу. Булоб помилкою польської держ. думки, колиб вони завелися в своїх сподіваннях.

Заява мін. Перацького.

Опісля промовляв міністр внутр. справ **Перацький**. Переходючи до меншинної справи відповідав насамперед голові УНДО **пос. д-рові Дм. Левицькому,** що ні держава, ні який небудь уряд не може заключити умови з поодинокими горожанами або їх групами, а **міністр не заперечує ні істнування української нації,** ні інших націй в рямцях держави. Без огляду на становище панів, що не хочете на тій площині кооперувати з урядом, заявляю, що уряд не зійде зі становища моєї заяви з 16. січня без огляду на це, чи воно буде подобатися поодиноким політ. представництвам чи ні. Згідне співжиття народів, що живуть у Сх. Галичині така конечна умовина корисного розвитку тої дільниці, що уряд у консеквентнім виконуванні своїх плянів перейде понад головами політиків і найде безпосередний шлях до порозуміння з населенням. Висловлює сподівання, що українська суспільність зрозуміє ті інтенції уряду. Уряд буде протиставитися якнайрішучіше всяким спробам розярювання відносин і каратиме всякі спроби, де вони прибирають характер насилля або навіть душогубств. Ділатиме в інтересі та по думці величезної більшости населення Сх. Галичини, як польського так українського. Може тому атакує уряд з обох боків український та польський шовінізм. Не лише пос. д-р Левицький невдоволений з політики уряду, а також представник Клюбу Нар. п. Березовський. Промова пос. Березовського відбігає трохи від шаблону опоз. промов. Він сказав: „Стоїмо і будемо стояти на становищі, що без огляду на це, якого походження, віроісповідання є даний горожанин, коли він є польським горожанином, мусить мати такі самі права, що й ми поляки". Погоджуюся зовсім із тією думкою, а п. Б. тими словами означив і то дуже рішучо політ. напрямну свого клюбу, яка зарисувалася в ост. акад. подіях по високих школах. П. Березовський сказав, що Польща мусить бути „народовою" державою. Чи може це значить, що польська етнічна група мусить мати ще надав. правні привілеї? Таку політику уряд уважає непотрібною. Етнічна польська група має в Польщі із самого фактичного стану найбільші привілеї, привілеї більшости. П. Б. робив ті закиди політиці уряду у Сх. Галичині. На один із тих закидів тяжко відповісти. Бо ви, панове, будуєте ваші концепції на розріжнюванні термінів „рускі" й „український". Таке розріжнювання безпредметове. Не бачу реальної можливости оперувати тим розріжнюванням. Уряд не може й не хоче накидати назв поодиноким національностям і мусить це полишити їм самим. Уряд не хоче теж заперечувати штучно почування племінної спільноти, та мусить жадати від даної меншини повної і щирої льояльности супроти держави. Політичні партії, яких зовнішнім атутом буде боротьба з урядом, не можуть рахувати на піддержку уряду. Інтересів партії не може респектувати уряд, який мусить думати про цілість суспільности. Будемо старатися 1) не допустити і дальше галапасувати на суспільности української політики, основаної на зовнішніх чинниках, 2) щоби справедливо трактувати кожного горожанина без огляду на його національність і 3) щоби ми консеквентно протиставилися всяким спробам розярювання нац. конфліктів. Цьому уряд був і буде консеквентно слухняний.

При дискусії над бюджетом президії ради міністрів від українців говорив пос. **Тершаковець.**

Найближче засідання у вівторок.

—— ——

РОЗПРАВА ПРОТИ 42 УКРАЇНЦІВ.

БОРИСЛАВ, 8. II. ПАТ. 9. лютого починається наново перед судом у Дрогобичі розправа проти 42 українців, обвинувачених з § 305 і 289 к. з. Всі відповідають із вільної стопи.

СМІЛИВА ГРАБІЖ У ДАНЦІҐУ.

У ремізі трамваїв у Данціґу замасковані бандити забрали 6 тисяч ґульденів. У погоні за ними згинув від куль поліцай Юрашек. Двох службовців було ранених.

——o——

З судової салі.

ЗВІЛЬНЕННЯ ПОС. ТЕРШАКІВЦЯ.

Дня 30. січня ц. р. закінчилася в городськім суді в Комарні розправа за провину з § 305 к. з. проти посла Гриня Тершаківця, якої він мав допуститися на одному зі справоздавчих віч у Комарнянщині. На численні донесення поліції за скликані послом Г. Т. в р. 1928 віча прокуратура при окружнім суді в Самборі повела проти нього слідство в напрямі §§ 58 і 65 к. з. Але коли слідство, ведене майже 3 роки, не дало субстрату до потягнення його до відповідальности за ті параграфи, то прокуратура в Самборі виготовила проти нього акт обвинувачення за провину з § 305 к. з., якої посол Г. Т. мав допуститися на вічу в Горожанні Великій тим, що нібито накликував вічевиків до бойкоту польської школи і взивав до шкільного страйку. Завдяки інтеліґентній поставі свідків-селян з Горожанни В. і тому, що акт обвинувачення, варне донесення і зізнання прокураторських свідків від себе діяметрально ріжнилися, оборона була влучна і суд звільнив посла Г. Тершаківця від вини і кари. Боронив д-р Ол. Пеленський, адв. з Комарна.

ЗДОГАДНІ ЧЛЕНИ ОУН ПЕРЕД СУДОМ.

Вчора відбулася перед лавою присяглих у Львові розправа проти **Івана Мітренги**, студента з Петрикова біля Тернополя та *Томи Кордуби* під замітом приналежности до ОУН. Розправою термував р. Яголінський, обвинувачував прок. Чеміринський, боронив д-р *Старосольський*.

Акт обвинувачення збудований на вислідах поліційної ревізії в домі Івана Мітренги в Петрикові, коли поліція знайшла чимало компромітуючих матеріялів. Підсудний Мітренґа заявив на розправі, що не знав, яким чином знайшли ці річи в його домі та як вони там попали. Кордуба не признався до вини.

На основі ухвали присяглих Мітренгу засудили за дальшу участь у проступку держ. зради з §§ 58 і 59 на півтора року тюрми, Кордубу увільнили.

Спортові висліди.

ЛЕЙК ПЛЕСІД. Злуч. Держави—Німеччина 7:0.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 8. II. 1932 р. за масло експортове та десерове брутто 3·20 зол., за літру молока 28—29 сот., літру сметани 1·20 зол., копу яєць 4·80—5·00.

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорущина 5.** (біля кіна „Апольо") поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 38—100

— **Ucrainica.** В останній XXXVIII-й книжці Яського румунського наукового журналу „Archiva revista de istorie, filologie si cultura romaneasca" 1931 р. уміщена праця проф. Івана Огієнка: „Як треба видавати молдавські грамоти" румунською мовою („Cum trebuesc editate documentele moldovenesti", ст. 518—542), з французьким змістом (ст. 658—661). — В останній III, 1 книжці „Byzantinoslavica" вміщено дві рецензії на праці проф. Ів. Огієнка: проф. московського університету Г. Ільїнського на „Українська літературна мова XVI. ст." і проф. Карлового університету в Празі М. Вайнгарта на „Wzory pism cyrylicznych", частина II. На ст. 228 проф. М. Вайнгарт закидає проф. і членові Болгарської Академії Наук Йордану Іванову незнання останніх українських праць проф. Огієнка та П. Лаврова.

— **Ваза Пшігода,** світової слави скрипак, виступить у Львові з одиноким концертом у цьому сезоні в понеділок 15. ц. м. в салі Польського Муз. Т-ва (кіно „Апольо").

— **„На Заході чимало нового"** — під таким наголовком накручують на Україні фільму з образами майбутньої европейської війни.

— **Гаразди преси на Радянській Україні.** Польська преса повідомляє, що більшовицька влада зменшила число часописів, які виходили в українській мові. Найбільші українські щоденники „Комуніст" і „Пролетарська Правда" виходять у значно зменшеному обємі. Офіціальна оповістка оправдує це браком паперу. Але, не зважаючи на брак паперу, у Харкові й Київі зорганізували філіяльні відділи російських щоденників „Ізвестія" і „Правда".

— **Балевий Комітет Т-ва „Основа"** повідомляє, що цьогорічний „Баль Основи" не відбудеться у великій салі „Народнього Дому" (театр Ріжнородностей), бо комісар „Народнього Дому", не вважаючи на згоду дирекції міських театрів і магістрату м. Львова, спротивився винайменню салі. Баль „Основи" відбудеться у бічних салях „Народнього Дому" і салях „Української Бесіди" при вул. Рутовського 22.

— **Із краєвої хроніки.** На припоручення прокуратора арештувала львівська поліція тюремних наглядачів Бору, Осипа Бирдзяка, Володислава Миколайчука. — У Станиславові відповідатиме перед судом Степан Городиський під замітом стемплевих зловживань. — У Перемишлі опечатала поліція фабрику оцту „Лех" та арештувала її власників. — У Станині, радехівського повіту, поліцаї застрілили двох бандитів, які втекли з тюрми в Камінці Струміловій. — Перед судом у Стриї стане студент Охримович під замітом грабункового нападу. — У Стриї арештували б. українського вояка Михайла Фраєка під замітом убивства гаєвого Карла Шмігельського з Чолган у 1919 р. за часів української влади. — У Стриї страйкують різники через магістратські оплати.

— **Більшовицькі крамарі перед судом.** У Ленінграді відповідають перед судом службовики міської кооперативи під замітом зловживань. Слідство виявило 260 „мертвих душ", харчеві картки для них призначені, службовики продавали іншим.

— **Мусоліні про жінок.** На конгресі лікарів-фашистів виголосив промову „дуче" Мусоліні. Він напятнував моду, яка вимагає від жінок, щоби вони були худі й задержували „лінію". — „Повинність лікарів — заявив Мусоліні — боротися з тією страшною тенденцією, яка наказує жінкам робити всякі заходи, щоби втратити трохи своєї ваги. Висліди тих намагань катастрофальні для раси та внесуть спустошення в сучасне життя".

— **Фабрика білявок.** На одній з бічних вуличок Парижа біля бульвару Батіньоль над вітриною видніє напис „Дім білявок". — „Всі мої гості білявки" — сказала журналістові власничка фризієрні. „Вони можуть ще ними не бути, коли переступають поріг фризієрні, але виходять уже білявками." Фабрика білявих має гарні заробітки, не зважаючи на кризу.

— **Розкопки в Єгипті.** Пишуть із Каіра, що археольогічна експедиція египетського університету при розкопках біля піраміди Гіза натрапила на кілька могил тзв. „мастаба". Деякі з них довгі 50 м., високі 15 м. Між могилами у скелях викуті вулиці. Більшість могил розграблених; дві залишилися добре збережені. В одній знайшли кістяк дівчини з родини королевича Каі. На шиї кістяка знайшли намисто з бузини, біля нього золоту луску. У другій могилі спочивають тлінні останки урядовця Сешеми. Роблять ще розшуки, щоби вияснити тайну мумії фараона з XVIII. династії, який завів у Єгипті монотеістичну релігію 1375 літ перед Хр. Його мумії не найшли до цієї пори й учені підозрівали, що тіло фараона спалили його релігійні противники.

З театру.

ВИСТАВИ „ЦВІРКУНА" І НАША ПУБЛИКА.

В останньому часі виставив Львівський Український Театр „Цвіркун" одну нову ревію, кілька народніх (побутових) пєс і вкінці легку французьку комедію С. Гіляра „Черці". На всіх тих виставах було публики обмаль (найбільше ще на ревії), а з трьох вистав „Черців" одна пройшла при напів порожній салі, одну прийшлось зовсім відкликати (!), а на вчорашній було не більше 50 осіб!

Усе те діється в столиці краю, де наших людей стрінете масово не тільки по кінах, але й по всяких сусідських імпрезах нераз дуже сумнівної вартости. А при цьому — треба це обєктивно ствердити — згадана вистава „Черців" була підготовлена дбайливо, ролі вивчені солідно, строї визичені з міського театру — отже ніхто не може зваловати вини на „балаган", як це у нас часто водиться, коли люди хочуть виправдати своє лінивство чи байдужність до рідної сцени. І на ніщо не придалась знаменита, дотепна гра обоїх Сороків, Залуцького, пань Козак-Вірленської і Якимової, а з молодших сил Зірки, Мельника, Сливки, Рудакевича й ін. Наша львівська публика, як видно, може зовсім добре обійтися без свого театру, який і так дає вистави тільки в суботу і неділю — а українські артисти нехай гинуть з голоду!

Не знаємо, чи наша замітка що поможе. Алеж ясно хіба кожному, що театр, який працює без ніяких субвенцій, не може довше тягнути, коли його вистави кінчаються постійно дефіцитом. Тому, коли впаде сцена „Цвіркуна", відповідальність за це впаде тільки й виключно на наше громадянство, а не на артистів, які працюють і так увесь час у можливо найгірших умовинах.

І. Н.

Дописи.

РУДЕЧЧИНА. (**Зловживання при конскрипції**). На переписних комісарів у Коропужі, пов. Рудки, запропонувала громадська рада шістьох свідомих місцевих громадян, одначе староство в Рудках затвердило лише двох з них, а на місце інших чотирьох заіменувало мазурів-осадників, а саме: Антона Кавальца, Михайла Кісілевича, Росіка і Кісілевича Петра. Дня 9. грудня Михайло Кісілевич переводив перепис у той спосіб, що в переписних аркушах виповняв лише рубрику про обряд, а рубрики про матірню мову зовсім не виповняв. Коли селяни впоминалися, щоб виповнював цю рубрику і заявили, що не підпишуть переписних аркушів, він сказав: „Хочете підписати, то підпишіть, а не хочете, то не підписуйте, а я тої рубрики не виповню, бо мені не казали". Ті слова сказав він при таких тутешніх громадянах: Стефані Музичці, Михайлі Цициичуку й Ільку Босак. На другий день, 10. грудня 1931 р., заінтервеньовали в тій справі о. Ів. Узвишин, Сенько Геделей і Стефан Яцка окружного комісаря п. Войнаровського, управителя школи в Гошанах і на його припоручення Михайло Кісілевич, переписний комісар, прикликав усіх, яким не виповнив 9. XII. рубрики про рідну мову і в їх присутности цю рубрику виповнив. Антін Кавалец також не виповняв рубрики про матірню мову, а на інтерпеляцію селян в тій справі заявив: „Я вас вшисткіх добже знам, я сам в дому тен рубрикен випелнен". Свідком на цю обставину є Михайло Сарвацький. — В Романівці був переписним комісарем Партика, старостинський писар, який також 9. XII 1931 р. не виповнював рубрики про матірню мову, кажучи, що йому не казали. Громадяни, бачучи, що комісар поступає протизаконно, відмовилися підписувати переписні аркуші і це вкінці спонукало переписного комісаря виповняти рубрику про розговірну мову.

—o—

СПОРТ.

Краєві лещатарські змагання.

Речинець краєвих лещатарських змагань визначено на неділю 14. лютого 1932. Пригадуємо, що хто не має підписаної змагової карти УСС, той не може ставати до змагань. Тому слід в найкоротшому часі такі карти виповнити. Збірка змагунів на Погулянці біля реставрації в год. 9-ій рано. Зголошення до змагань складати в домівці КЛК (Ринок 43) у вівторок (9.) і пятницю (12. II.) між годинами 19—21. Зголошення з провінції також на ту адресу.

Рівночасно пригадуємо, що Спортова Порадня Українського Гіг. Т-ва є отворена для спортовців-мужчин у понеділки і суботи від год. 19—21., а для жінок у пятниці в тім самім часі.

У звязку з організацією змагань відбудуться загальні сходини членів КЛК у вівторок 9. II. в год. 19 в домівці. Присутність усіх членів обовязкова. — Виділ.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Театр.
Вівторок, 9.II. Вистава не відбудеться.

Театр Ріжнородностей.
Вівторок, 9. II. в год. 8. „Друге імя кохання".

Кіна.

АПОЛЬО: „Шеб ч. 23".
КАСИНО: „Трейлер Гори" (В. С. Ван Дайк).
КОПЕРНИК: „4-ка піхотинців" („Незламники").
ЛЕВ: „Зелена бригада", „Зоряна ескадра".
МАРУСЕНЬКА: „4-ка піхотинців" (Незламники).
МІРАЖ: „Намисто королеви".
ОАЗА: „Х 27" (Марлена Дітріх).
ПАН: „Сірий дім".
ПАЛЯС: „Сальто мортале".
ПАСАЖ: „Шалений їздець" та додатки.
ПРОМІНЬ: „Душі в неволі" (Сольський, Батицька).
СОНЦЕ: „Білі індіяни", „Весна почуваль".
СТИЛЕВЕ: „Він або я" (Гарі Піль) та звукова комедія.
УТІХА: „Корабель пачкарів" і „Сильна людина".
ХИМЕРА: „Великоміські вулиці".

Програма радіо.

Четвер, 11. лютого 1932 р.

Лайпціг (259.3) 19.00 Легка музика. **Брно** (341.7) 21.30 Пісні. **Льондон** (355.9) 22.00 Концерт. **Гельсінгфорс** (368.1) 20.15 Концерт. **Гамбург** (372.2) 20.15 Концерт. **Букарешт** (394.2) 17.00 Румунська музика. **Берлін** (418) 18.25 „Наполеон і Росія". **Рим** (441.2) 17.45 Легка музика. **Лянгенберг** (472.4) **Прага** (488.6) 22.30 Сучасна музика. **Брюсели** (509.3) 18.00 Концерт. **Відень** (517.2) 19.30 Опера. **Рига** (525.4) 20.30 Оперетова музика. **Мінхен** (532.9) 19.35 Концерт. **Будапешт** (550.5) 21.50 Циганська музика.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Середа, 10. лютого 1932 р.

Львів (380.7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Грам. кружок. 13.10 Про погоду дня. 13.15 Господарська оповістка. 15.00 Грам. кружок. 15.25 Грам. кружок. 15.45 Грошева біржа. 15.50 Грам. кружок. 16.20 „Воєнна фльота". 16.40 Грам. кружок. 16.55 Навчання англійської мови. 17.10 Легенди Виленщини. 17.35 Концерт. 18.00 Всячина. 19.15 Літературна гутірка. 19.35 Грам. кружок. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 Чортівський еліксір. 20.15 Грам. кружок. 21.10 Література. 21.25 Концерт. 22.40 Листування. 23.00 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Хто знає адресу був. пор. Запор. див. **Нагорного,** ласкаво прошу подати на адресу: Michtcinko C. Hotel des Ouvriers Homécourt (M. et M.) France.

Шукаю сина свого **Василя Мороза,** який підчас війни служив у Празі на Панкрацу, а в році 1919 з Букарешту виїхав на Україну. Хто знав би, що з ним сталося або теперішнє місце його осідку, зволить ласкаво повідомити на адресу батька Олекси Мороза (давнішого мешканця Львова), тепер Ужгород, вул. Гуса ч. 8. (Чехословаччина). 1353 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

БІЖУТЕРІЮ — продає найдешевше — Домбровський-Розмаржевський — Академічна 2. 1246 4-15

УНЕВАЖНЮЮ вкрадену військову книжку П. К. У. Перемишль, закордонний пашпорт і книжечку Каси Хорих, Львів. Інж. Павло Дутко. 1350 1-1

ГРИБИ, гарні, вибирані (найменше 5 кільо) по 8 зол. за 1 кільо, чисті, сливкове повидла, з цукром, бочілочка 5 кільо [illegible] зол., чиста овеча бриндзя, бочілочка [illegible] кільо 10 зол., бжільний, гірський мід, пушка 5 кільо 20 зол., волоські горіхи, паперівки, мішочок на 5 кільо 14 зол., висилає оплачено за післяплатою Мендель Штуммер, Косів к. Колом. 1325 1-[illegible]

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

ЛІКАР
Д-р Степан Коновалець
ординує
1325 **в КУЛИКОВІ (дім Мусія).** 1-1

ВОЛОДИМИР ОСТРОВСЬКИЙ
СМІХ ЗЕМЛІ
Ціна 1·50 зол., з почт. перес. 2·10 зол.

МИКОЛА МАТІВ-МЕЛЬНИК
КРІЗЬ ДИМ І ЗГАР
Ціна 50 сот., з почтовою перес. 70 сот.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.